

Vastaus STM:n lausuntopyyntöön: Asetus omavalvontasuunnitelmasta (VN/22974/2021)

Ohessa lausuntomme, vaikka sitä ei meiltä (eikä muiltakaan ”sähkötupakkateollisuuden” edustajilta pyydetty). Tämä ”unohdus” on omiaan osoittamaan ministeriön ja sen sidosryhmien suhtautumista sähkötupakkaan ja sitä myyviin yrityksiin, sekä esityksen vaikutusarvioinnin puutteellisuuteen.

Huomasimme lausuntopyynnön sattumalta ja lyhyen vastausajan takia kirjoitusasu saattaa olla vaillinaisen.

Alla lausuntomme otsikoittain:

Ehdotusluonnos: 4 §. Omavalvontasuunnitelman sisältö ja laatiminen. Pykälä ehdotetaan muutettavaksi kokonaisuudessaan. Pykälän 1 momentti muutettaisiin luettelomuotoon, ja siinä säädettäisiin siitä, mitä omavalvontasuunnitelmassa on oltava. Momentin 1 ja 2 kohta vastaisivat voimassa olevaa sääntelyä.

Momentin 3 kohdassa säädettäisiin uutena asiana siitä, että omavalvontasuunnitelmassa on oltava kuvaus siitä, miten myyjä varmistaa, että valmistaja tai maahantuoja on tehnyt myynnissä olevista tupakkatuotteista, sähkösavukkeista, nikotiininesteistä, höyrystettäväksi tarkoitetuista nikotiinittomista nesteistä, täyttösäiliöstä ja kasviperäisistä poltettavaksi tarkoitetuista tuotteista tupakkalain 3 ja 4 luvussa tarkoitetut ilmoitukset. Myyjä voi tarkistaa asian esimerkiksi Valviran ylläpitämästä julkisesta tuoteilmoitusten rekisteristä.

Vastaus ehdotusluonnokseen: Ministeriölle tiedoksi, että Valvira ei ole onnistunut yli neljässä vuodessa saamaan valmiiksi tupakkalain velvoittamaa julkista tuoteilmoitusten rekisteriä ainakaan sähkötupakkatuotteiden osalta ja tuskin saa sitä toimimaan asetuksen voimaantuloon mennessäkään. Jonkinlainen viritelmä on julkaistu pari vuotta sitten, mutta siihen ei ilmeisesti ole sen julkaisun jälkeen tehty päivityksiä, koska sieltä puuttuu runsaasti tuotteita, jotka on ilmoitettu rekisteriin julkaisujankohdan jälkeen.

Jos valvontaviranomainen ei saa lakiin kirjattua velvollisuuttaan (Tupakkalaki 94§ 2 momentti) hoidettua edes neljässä vuodessa, on täysin kohtuutonta, että alan toimijoita vaaditaan suorittamaan valvontaviranomaisen puolesta tarkastuksia. Tämä varsinkin, kun lakiehdotuksessa ehdotetaan erillistä valvontamaksua tupakkalain alaisiin tuotteisiin.

Muutosehdotus: poistetaan momentin 3 kohta

Ehdotusluonnos: Myyjä voisi myös huomioida asian esimerkiksi yhteistyökumppaniensa kanssa tekemissään sopimuksissa. Omavalvontasuunnitelmassa olisikin hyvä olla kuvattuna useita erilaisia keinoja sen varmistamiseksi, että myyntipaikassa myydään vain tupakkalainsäädännön mukaisia tuotteita.

Vastaus ehdotusluonnokseen: Mitähän nämä mainitut ”muut keinot” mahtavat olla? Pitääkö alan toimijoiden luoda omalla kustannuksellaan toimiva järjestelmä Valviran kyhäelmän rinnalle?

Muutosehdotus: poistetaan kohta

Ehdotusluonnos: Momentin 4 kohdassa säädettäisiin uutena asiana, että omavalvontasuunnitelmassa on oltava kuvaus siitä, miten myyjä varmistaa, että myynnissä olevien tupakkatuotteiden, sähkösavukkeiden, nikotiininesteiden, täyttösäiliöiden sekä kasviperäisten poltettavaksi tarkoitettujen tuotteiden pakkaukset ovat tupakkalain 5 luvussa ja 117 §:ssä säädettyjen vaatimusten mukaisia. Velvollisuus koskisi paitsi esimerkiksi varoitusmerkintöjä, myös sitä, että pakkaus täyttää yhdenmukaisuutta koskevat vaatimukset.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetuilla muutoksilla pyritään siihen, että elinkeinonharjoittaja valvoisi itse aktiivisesti myynnissä olevien tuotteiden ja niiden pakkausten lainmukaisuutta ja ilmoittaisi tarvittaessa omavalvonnassa saaduista havainnoistaan tupakkalakia valvoville viranomaisille sekä hankintaketjussa oleville aiemmille elinkeinonharjoittajille. Omavalvonnan laajentamisella ehkäistäisiin lainvastaisten tuotteiden myyntiä kuluttajille ja vähennettäisiin samalla elinkeinonharjoittajan riskiä niistä taloudellisista menetyksistä, joita esimerkiksi tupakkatuotteiden vähittäismyyntiluvan peruuttaminen aiheuttaisi yritykselle.

Vastaus ehdotusluonnokseen: Tässäkin asetetaan myyjälle velvollisuuksia, joita on mahdoton toteuttaa sähkötupakkatuotteiden osalta Valviran järjestelmän heikkouden takia.

Muutosehdotus: poistetaan 4 kohta

Sähkösavukekauppiaat ry
Petri Mäntysalo
puheenjohtaja